

Jedovaté rostliny

^ □ Riziko ^ □ Rostlina ^ □ Hlavní jed ^ ☞ Smrtelná dávka (dospělý) ^ □ Na co působí ^ □ Příznaky a mechanismus smrti ^ □ Protijed / léčba ^

□ Velmi vysoké	Oměj (Aconitum spp.)	akonitin	několik gramů čerstvého kořene/listů (vstřebává se i kůží)	Nervy, srdce (sodíkové kanály)	Brnění, necitlivost, zvracení, prudká arytmie → fibrilace komor, zástava srdce během hodin	Není protijed, urgentní resuscitace, defibrilace
□ Velmi vysoké	Oleandr (Nerium oleander)	oleandrin	1-2 listy mohou zabít dítě, hrst listů dospělého	Srdeční sval (Na ⁺ /K ⁺ pumpa)	Zvracení, zpomalený tep, arytmie → srdeční zástava	Digifab (specifické protilátky), intenzivní péče
□ Velmi vysoké	Tis červený (Taxus baccata)	taxiny	50-100 g jehlic nebo několik semen	Srdeční sval (Ca ²⁺ kanály)	Náhlé zpomalení tepu → zástava srdce, smrt během hodin	Není protijed, podpůrná léčba, atropin
□ Velmi vysoké	Rulík zlomocný (Atropa belladonna)	atropin, skopolamin	10-20 bobulí (dítěti 3-4)	Nervový systém (blok acetylcholinu)	Sucho v ústech, rozšířené zorničky, halucinace → kóma, ochrnutí dechu	Fyzostigmin (antidotum), podpora dýchání
□ Velmi vysoké	Durman (Datura stramonium)	atropin, skopolamin, hyoscyamin	20-30 semen nebo 1 tobolka	Nervový systém (anticholinergní účinek)	Silné halucinace, delirium, zrychlený tep → kóma, respirační selhání	Fyzostigmin, chlazení, podpůrná léčba
□ Střední	Skočec obecný (Ricinus communis)	ricin	5-20 semen (3-5 u dítěte)	Ribozomy (blok syntézy bílkovin)	6-12 h: silné zvracení, krvavý průjem → selhání jater a ledvin, smrt	Není protijed, jen podpůrná léčba
□ Střední	Ocún jesenní (Colchicum autumnale)	kolchicin	5-10 g čerstvé cibule nebo semen	Dělení buněk (mitóza)	Prudké zvracení, průjem, později víceorgánové selhání	Podpůrná léčba, hydratace

☐ Střední	Štědřelec (Laburnum anagyroides)	cytisin	15-20 semen (dítěti méně)	Nervový systém (nikotinové receptory)	Slintání, zvracení, křeče, ochrnutí dechu	Aktivní uhlí, podpora dýchání
☐ Střední	Náprstník (Digitalis purpurea)	digoxin, digitoxin	několik listů	Srdeční sval	Zvracení, žluté vidění, arytmie → srdeční zástava	Digifab, podpora srdce
☐ Nižší	Konvalinka vonná (Convallaria majalis)	srdeční glykosidy	hrst bobulí	Srdeční sval	Arytmie, nevolnost, smrt vzácná	Podpůrná léčba
☐ Nižší	Rododendron, azalka	grayanotoxiny	desítky gramů listů	Nervový a srdeční systém	Nevolnost, pokles tlaku, arytmie	Podpůrná léčba
☐ Nižší	Zimostráz (Buxus sempervirens)	buxin, alkaloidy	stovky gramů listů	Trávicí trakt, nervy	Nevolnost, křeče, paralýza (vzácně)	Symptomatická léčba

Oměj (Aconitum spp.)

Oměj je okrasná trvalka s nádhernými modrými či fialovými květy, která se často pěstuje na zahradách v Evropě. Pochází z horských oblastí Evropy a Asie. Obsahuje prudký jed 'akonitin', který se vstřebává i přes kůži. Otrava se projeví brněním prstů, necitlivostí, zvracením a prudkou srdeční arytmií. Smrt může nastat během několika hodin. Historicky byl oměj používán jako 'jed na hroty šípů' a k hubení vlků (odtud české jméno „vlčí mor“). Dnes je vyhledávanou dekorativní rostlinou.

Oleandr (Nerium oleander)

Stálezelený keř s krásnými květy, známý především ze Středomoří, kde se vysazuje do alejí. U nás se pěstuje v nádobách na terasách. Obsahuje srdeční glykosidy, zejména 'oleandrin'. Již 1-2 listy mohou usmrtit dítě, pro dospělého je smrtelná hrst listů. Projevy otravy: zvracení, zpomalený tep, arytmie až srdeční zástava. Známa je hromadná otrava vojáků, kteří si opékali maso na větvích oleandru - i 'kouř z pálení' je jedovatý.

Tis červený (Taxus baccata)

Stálezelený jehličnan, často vysazovaný na hřbitovech a v parcích. Uctíváný již Kelty jako posvátný strom. Obsahuje 'taxiny', prudké srdeční jedy. Smrtelných je už 50-100 g jehlic nebo několik semen. Otrava vede k prudkému zpomalení tepu a zástavě srdce. Z tisu se dnes vyrábí důležitý protinádorový lék 'paklitaxel'.

Rulík zlomocný (*Atropa belladonna*)

Vytrvalý keř s nápadnými černými bobulemi, které lákají děti. Obsahuje 'atropin' a 'skopolamin', které blokují parasymptikus. Otrava se projevuje suchostí v ústech, rozšířenými zorničkami, halucinacemi a kómatem. Smrt nastává ochrnutím dechu. Ve středověku se rulík používal do čarodějnických mastí. Atropin se dodnes využívá v očním lékařství k rozšíření zornic.

Durman obecný (*Datura stramonium*)

Jednoletá rostlina s trnitými tobolkami a bílými květy, často rostoucí na rumišťích. Obsahuje stejné látky jako rulík - 'atropin, skopolamin, hyoscyamin'. Už 20-30 semen může být smrtelných. Otrava vyvolává halucinace, delirium, zrychlený tep a může vést k selhání dechu. Durman byl užíván šamany i jako halucinogen, ale 'rozdíl mezi dávkou halucinogenní a smrtelnou je velmi malý'.

Skočec obecný (*Ricinus communis*)

Okrasná a technická rostlina pěstovaná pro semena, z nichž se lisuje ricinový olej. Semena však obsahují 'ricin', jeden z nejprudších rostlinných jedů, který blokuje tvorbu bílkovin. Smrtelná dávka je 5-20 semen (pro dítě 3-5). Ricin je znám i jako 'nástroj atentátů' - např. tzv. „deštníková vražda“ bulharského disidenta Georgiho Markova v Londýně (1978).

Ocún jesenní (*Colchicum autumnale*)

Kvetoucí na podzim, často zaměňován s krokusem. Obsahuje 'kolchicin', který blokuje dělení buněk. Smrtelných je 5-10 g cibule nebo semen. Otrava probíhá pomalu: nejprve zvracení, průjem, později selhání orgánů. Dnes se kolchicin v mikrodávkách používá v medicíně k léčbě dny.

Štědřenec převislý (*Laburnum anagyroides*)

Okrasný keř se žlutými „zlatými dešti“ květů. Semena obsahují alkaloid 'cytisin', podobný nikotinu. 15-20 semen může způsobit křeče a zástavu dechu. Přesto se štědřenec pěstuje pro nádherný jarní efekt.

Náprstník červený (*Digitalis purpurea*)

Dvouletka s výraznými purpurovými květy ve tvaru náprstku. Obsahuje srdeční glykosidy 'digoxin' a 'digitoxin'. Několik listů stačí k otravě projevující se zpomalením tepu a arytmií. Z náprstníku se připravují léky na podporu srdeční činnosti - jde o příklad, kdy je 'jed zároveň lékem'.

Konvalinka vonná (*Convallaria majalis*)

Jarní rostlina s vonnými bílými zvonečky, oblíbená v kyticích. Obsahuje srdeční glykosidy podobné digitalisu. Smrtná je až hrst bobulí, takže otravy jsou vzácné. Používá se v lidovém léčitelství i v parfumerii.

Rhododendron a azalka (*Rhododendron* spp.)

Okrasné dřeviny s bohatými květy. Obsahují 'grayanotoxiny', které způsobují nízký tlak a arytmie. U lidí jsou otravy vzácné, známé jsou spíše otravy včelím medem („šílený med“). Pěstují se pro krásné květy, zejména v kyselých půdách.

Zimostráz (*Buxus sempervirens*)

Stálezelený keř používaný na živé ploty. Obsahuje alkaloidy (buxin), které mohou při požití většího množství způsobit nevolnost, zvracení a křeče. Otravy jsou velmi vzácné. Zimostráz je ceněn pro tvarovací schopnosti a celoroční zeleň.

From:

<https://cesty.in/> - Cestovatelské stránky

Permanent link:

https://cesty.in/jedovate_rostliny?rev=1758979199

Last update: **2025/09/27 15:19**

